

Kongeørn i Buskerud

Rapport fra kartleggingsarbeidet i 2009

Thor Erik Jelstad, Lars Egil Furusest, Per Furusest og Martin Lindal

Kongeørn og fjellrype. ©Jan Petter Bratsberg

Januar 2010

Sammendrag

Denne rapporten presenterer resultatene av en undersøkelse av bestand og reproduksjon hos kongeørn i Buskerud i 2009. Kartleggingen er utført av rovfuglgruppa i Naturvernforbundet i Buskerud. Det er en videreføring av fjorårets arbeid, og er den tredje fylkesdekkende rapporten vi utgir.

Reproduksjonen i 2009 var på minst 18 unger, mot minst 26 unger i 2008. Årets sesong er karakterisert ved en påfallende dårlig reproduksjon i de nordvestre deler av fylket, mens sørfylket ligger på omtrent samme nivå som i fjor. Det er grunn til å tro at en uvanlig lav rypebestand har bidratt til det dårlige resultatet i nordvest.

Hekkebestanden ble i 2007 estimert til 46-53 par. Med den nye viten vi har fått fra de to siste års kartlegging kan det være at dette estimatet er noe lavt. Videre kan vi nå med sikkerhet slå fast at det har skjedd en ekspansjon mot lavereliggende områder i sørfylket. Her er det nå flere steder etablerte par i områder hvor det neppe har vært kongeørn på mange tiår. Denne utviklingen vil vi følge nøye i årene som kommer.

Vi har funnet 3 nye revir i år, slik at antall bekreftede revir nå er 63. I tillegg har vi registrert reirbygging hos 2 subadulte par i lavereliggende områder i sørfylket. Det er trolig par under etablering.

Vi har kommet med innspill i flere areal- og utbyggingssaker som berører hekkelokalteter. Videre har vi tatt opp 2 saker med Viken Skog om hogst nær reirplasser og vi har hatt gitt faglige råd til politiet i Nordre Buskerud i en sak om mulig faunakriminalitet.

I forbindelse med kartleggingen i 2009 er det brukt ca 1.200 timer i felt.

Vi takker Norges Naturvernforbund for økonomisk støtte til arbeidet. Takk også til Jan Petter Bratsberg for tillatelse til å bruke et av hans mange flotte kongeørnmotiver.

Naturvernforbundet i Buskerud (NiB)
Åssideveien, 3322 Darbu
Fylkessekretær Per Ø. Klunderud
Tlf. 32 75 05 04, e-post: pedrokl@online.no

Organisering og kartleggingsmetode

En rekke personer har i 2009 bidratt med opplysninger om forekomst og ungeproduksjon av kongeørn i Buskerud. I grove trekk har vi fordelt feltarbeidet slik:

Martin Lindal: Hemsedal. Lars Egil Furusest og Per Furusest: Nordfylket for øvrig. Thor Erik Jelstad: Sørfylket + Nes og deler av Gol. Med sørfylket mener vi Numedal til og med Rødberg, Hallingdal til og med Flå og øvrige kommuner i søndre del av fylket.

I tillegg har følgende personer deltatt i feltarbeidet: Kjell A. Dokka (Kongsberg), Tore Gunnarsen (flere kommuner), Magne Ove Furusest (Hol, Flå), Bent Fjeldheim og Vegard Finset Fjeldheim (Hemsedal). Henning Dunker har gitt viktige bidrag i grenseområdene mot Oppland. Gunnar Hagelund, Vestfold, har gitt opplysninger om hekking i Kongsberg.

Som tidligere har vi også i år fått nyttig informasjon fra mange enkeltpersoner. Vi retter en takk til alle som har bidratt med opplysninger.

Vi har i hovedsak fulgt samme arbeidsmetodikk som tidligere år, og viser til tidligere rapporter for en nærmere beskrivelse.

I forbindelse med kartleggingen er det brukt ca 1.200 timer i felt. Feltinnsatsen har vært noe større enn i 2008, noe som må sees i sammenheng med den lave reproduksjonen. Før man kan konkludere med at et par ikke hekker, kreves det ofte omfattende feltinnsats. Vi har lagt mye arbeid i revir hvor vi ikke har funnet hekking. Det er også brukt mye tid på etterkontroll seint i hekkesesongen, en metode som også i år har gitt gode resultater.

Rovfuglgruppa hadde en samling på Austvoll i Flå 27-28. mars. Her ble årets arbeid planlagt, og det ble også tid til en kort tur i felt. Som i fjor hadde vi en høstsamling i Hemsedal 11-12. september hvor årets resultater ble presentert og diskutert. Samlingen ble avsluttet med en tur i Skogshornområdet. Den sosiale delen av disse samlingene er viktig i et ellers nokså ensomt arbeid.

Lars Egil Furusest la fram resultatene fra årets kartlegging under et rovfugltreff på Tyrifjord hotell 31. oktober i regi av Naturvernforbundet i Buskerud. Han la også fram resultatene under et miniseminar hos Fylkesmannen 30. november, hvor rovfuglgruppas virksomhet ble presentert i tillegg til fiskeørnprosjektet. Lars Egil Furusest holdt et foredrag om kongeørn i Buskerud under et medlemsmøte i NOF Øvre Eiker lokallag 7. desember, hvor 46 personer var til stede.

Annen kartlegging

Vi har i de tidligere rapportene kort omtalt den kartlegging som er gjort i Buskerud på oppdrag fra DN. Vi kjenner ikke til at det er offentliggjort noen resultater fra dette arbeidet. Vi har imidlertid fått et statistisk uttrekk av data fra Rovbasen (uten detaljerte lokalitetsangivelser). Disse dataene viser avvik i noen kommuner. DN sitter på opplysninger om flere revir i Kongsberg enn vi har funnet, noe som bekrefter vår antakelse om at vi har mangelfulle data for denne kommunen. Bortsett fra det, viser oversikten at vi kjenner et betydelig større antall hekkelokaliteter enn det som var lagt inn i Rovbasen per august 2009.

Rovviltnemnda for region 2 la i november i år fram revidert forvaltningsplan for rovvilt. Vi merket oss at avsnittene som omhandlet forekomst og status for kongeørn i Buskerud ikke inneholdt noen referanser til det arbeidet vi har gjort og de rapporter vi har utgitt de 2 siste årene, til tross for at Fylkesmannen har fått tilsendt våre rapporter for begge disse årene.

Økonomi

Det frivillige arbeidet med kartlegging av kongeørn i Buskerud har tradisjonelt skjedd på ideell basis, uten økonomisk støtte.

Rovfuglgruppa har tatt et prinsipielt standpunkt om ikke å overlate stedfestet informasjon om hekkeplasser for kongeørn til offentlige myndigheter. En konsekvens av dette standpunktet er at det i praksis ikke er mulig å få økonomisk støtte fra offentlige myndigheter til gruppas arbeid med denne arten.

Norges Naturvernforbundet har de 2 siste årene støttet vårt arbeid økonomisk. Denne støtten dekker imidlertid bare en mindre del av utgiftene til kjøring og bompenger. Den manglende finansiering av gruppas arbeid med kongeørn utgjør en betydelig utfordring i forhold til å opprettholde et langsiktig og faglig tilfredsstillende kartleggingsarbeid.

Kartleggingsområde

Vår kartlegging dekker i utgangspunktet hele fylket. Vi har tidligere pekt på at Gol og Kongsberg er utilfredsstillende kartlagt. I Gol har funn av et nytt revir og sterke indikasjoner på ytterligere et revir bidratt til avklaring av situasjonen. I Kongsberg har vi derimot gjort små framskritt, tross en god del feltarbeid.

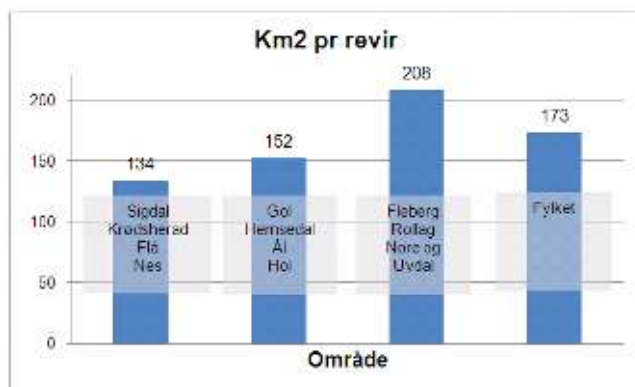
Funn av nye par under etablering i lavlandsområdene sør i fylket forteller oss at det nå finnes potensielle hekkeområder i nesten hele fylket. Dette har som konsekvens at kartleggingen blir mer komplisert og ressurskrevende, særlig i områder med trehekkning.

Resultater

Revir og reirplasser

Figur 1 viser km²/revir basert fordelt på ulike områder i fylket. Det er arealet i høydeintervall 300-1500 moh som er lagt til grunn i denne beregningen (kilde: Arealstatistikk 2003, Statens Kartverk). Ringerike og andre lavlandskommuner med spredt bestand er ikke medregnet. Heller ikke Kongsberg, da denne kommunen trolig har flere revir som vi ikke har funnet. Funn av nye revir i Ål og Gol har medført at revirstørrelsen i dette området er redusert fra 180 km² i 2007 til 152 km².

Figur1. Revirstørrelse pr område.

Ungfugl. Flå kommune. Foto: Per Furuseth

I Gol har vi funnet et nytt revir og sterke indikasjoner på enda et revir. Vi har fått informasjon om et for oss ukjent revir i nordfylket i grenseområdene mot Oppland med reir på begge sider av fylkesgrensen. Vi har ut i fra en skjønnsmessig vurdering valgt ikke å ta med dette reviret i våre tall. Derimot har vi valgt å ta med et revir lenger sør med reir både i Oppland (Sør-Aurdal) og Buskerud (Ringerike). Videre har vi funnet 2 nye revir i Ål kommune, noe som plasserer denne kommunen blant de med høyest tetthet i fylket.

I tillegg til disse 63 revirene har vi funnet det vi antar er par under etablering i hver av kommunene Sigdal og Lier som. Disse 2 parene har vi valgt ikke å ta med i reviroversikten. Begge parene har bygd reir i år, dog uten indikasjoner på hekkforsøk. Paret i Sigdal har vi fulgt siden det første gang dukket opp i 2007. Begge fuglene var da 2K. De har hele tiden holdt seg i samme område, men så langt vi har kunnet se, har de først i år bygd reir. Det kan indikere at vi vil se et mer seriøst hekkforsøk neste år.

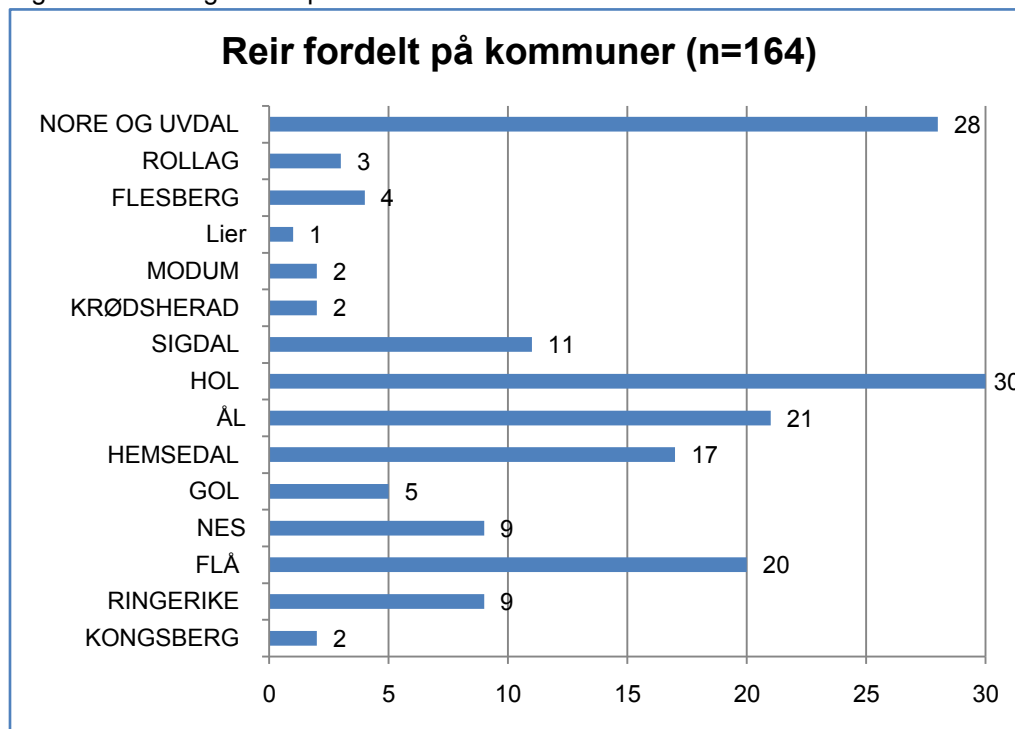
Statistiske data fra Rovbasen (omtalt ovenfor), tolker vi slik at det er kjent 4 revir i Kongsberg, mens vi bare har kunnet påvise ett. Som vi har påpekt, har vi mangelfulle data for denne kommunen. Våre egne undersøkelser og samtaler med en rekke lokalkjente personer i Kongsberg har ikke gitt oss sikre

opplysninger om hvor disse 3 ukjente parene finnes. Vi er likevel rimelig sikre på at det finnes mer enn ett par i Kongsberg, men stiller spørsmål ved om det kan være så mange som 4. Viltforvaltningen i kommunen opplyser at de ikke har kunnskap om noen av kongeørnparene i kommunen.

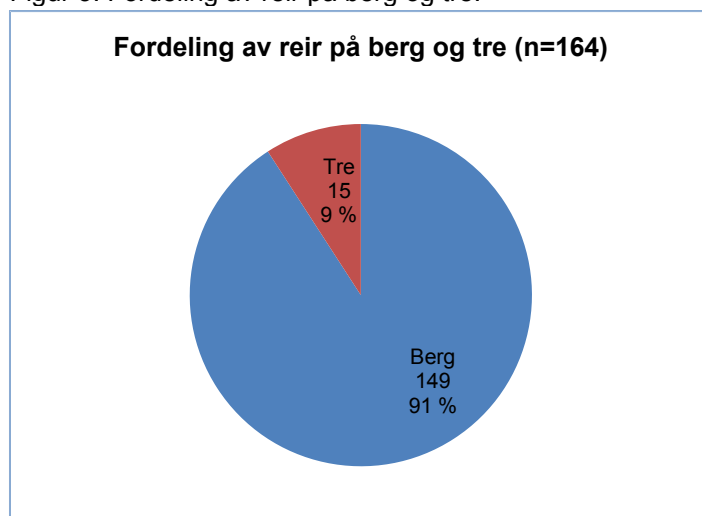
Våre observasjoner indikerer at det finnes ytterligere noen sannsynlige/mulige revir i fylket. Det bygger på observasjoner av utfargede individer i potensielle områder, uten at vi har gjort reirfunn. Det gjelder kommunene Gol, Hol, Nes og Nore og Uvdal. På den annen side må enkelte av revirene i oversikten ansees som usikre. Det skyldes dels liten aktivitet over flere år og dels usikkerhet om reviret er en del av naboreviret.

Figur 2 viser antall reir fordelt på kommuner. I mange hekkebiotoper finner en reir i ulike tilstander, alt fra fullt intakte reir til bare små reirrester og en må derfor gjøre et skjønnsmessig utvalg når en skal telle reir. Antall reir pr revir varierer mellom 1 og 8 og i gjennomsnitt er det 2,6 reir pr revir. Figur 3 viser fordeling av reir i berg og tre.

Figur 2. Fordeling av reir på kommuner

Figur 3. Fordeling av reir på berg og tre.

Reir i gran er sjelden. Foto: T.E. Jelstad

Hekkeresultater

Tabell 2. Hekkeresultater 2009

Kommune	Kjente revir	Kontrollerte revir	Okkuperte revir	Ingen aktivitet	Aktivitet	Oppgitt hekking	Vellykket hekking	Unger
Kongsberg	1	1	1	-	-	-	1	1
Ringerike	4	4	4	-	2	-	2	2
Flå	6	6	5	1	4	1	-	-
Nes	5	5	5	-	3	-	2	3
Gol	2	2	1	1	1	-	-	-
Hemsedal	5	5	5	-	4	-	1	2
Ål	8	8	6	2	5	-	1	2
Hol	10	10	8	2	4	2	3	3
Sigdal	4	4	3	1	-	-	3	4
Krødsherad	2	2	2	-	2	-	-	-
Flesberg	2	2	2	-	1	1	-	-
Rollag	2	2	1	1	1	-	-	-
Nore og Uvdal	12	10	9	1	7	1	1	1
Sum	63	61	52	9	34	5	14	18

Aktivitet: Påbygde reir eller observasjon av adulte individer, enten enkeltindivider eller par, uten at ruging er påvist.

Ingen aktivitet: Det er ikke observert potensielle hekkefugler og heller ikke funnet påbygde reir.

Okkuperte revir: Kontrollerte revir fratrukket revir med Ingen aktivitet, og er fordelt på Aktivitet, Oppgitt hekking og Vellykket hekking.

Oppgitt hekking: Oppgitt hekking der hvor det tidligere er påvist ruging eller unger.

Unger: Utflydde unger eller store reirunger (> ca 7 uker).

Tabell 3.

Nøkkeltall 2007 -2009

	2007	2008	2009
Kjente revir	58	60	63
Kontrollerte revir	55	59	61
Okkuperte revir	46	51	52
Andel okkuperte revir	84%	86%	85%
Unger	22	26	18
Unger pr kontrollert revir	0,40	0,44	0,30
Unger pr okkupert revir	0,48	0,51	0,35
Unger pr vellykket hekking	1,16	1,18	1,29
Dobbeltkull	3	4	4
Oppgitt hekking	4	5	5

Tabell 4.

Ungeproduksjon i 2007-2009 pr kommune

Kommune	2007	2008	2009
Kongsberg	-	1	1
Ringerike	3	-	2
Flå	2	3	-
Nes	1	3	3
Gol	1	-	-
Hemsedal	2	3	2
Ål	-	2	2
Hol	5	6	3
Sigdal	2	1	4
Krødsherad	2	-	-
Flesberg	1	1	-
Rollag	-	1	-
Nore og Uvdal	3	5	1
Sum	22	26	18

Tabell 5.

Ungeproduksjon i 2007-2009 pr region

Områder	2007	2008	2009
Nordfylket	10	19	10
Sørfylket	12	7	8
Sum	22	26	18

Med **Sørfylket** mener vi Numedal til og med Rødberg, Hallingdal til og med Flå og øvrige kommuner i søndre del av fylket.

Kommentar til resultatene

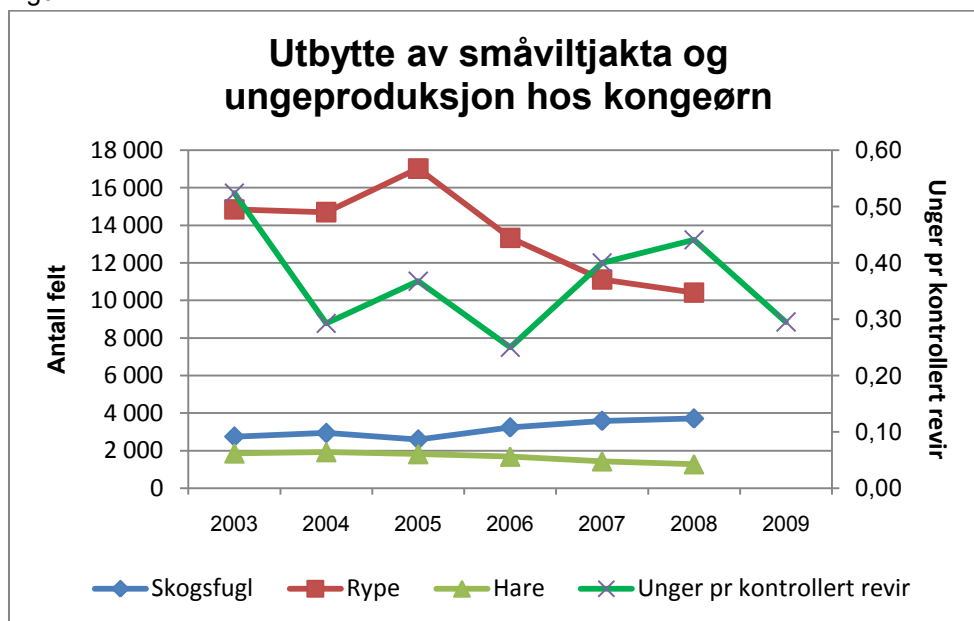
Tabell 2 viser hovedtallene for 2009, mens tabell 3-5 sammenligner årets resultater med de 2 foregående år.

Ungeproduksjon pr. kontrollert revir var ca 32 % lavere enn i 2008 og 25 % lavere enn i 2007. Selv om det er feilkilder i en slik undersøkelse, er det liten tvil om at 2009 har vært et markert dårligere år enn fjoråret. Av tabell 5 ser vi at ungeproduksjonen i nordfylket er nesten halvert sammenlignet med fjoråret, mens sørfylket har hatt en svak oppgang. Spesielt svake resultater er det i Nore og Uvdal hvor vi bare har funnet én vellykket hekking blant de 10 vi har kontrollert.

Som i tidligere rapporter vil vi presisere at antall unger er minimumstall. Erfaring fra tidligere viser at det selv med betydelig feltinnsats er lett å overse hekking. Unger som dukker opp seint på høsten er en klar indikasjon på det. Vår erfaring tilsier at de fleste par i det minste bygger på eller pynter ett eller flere reir. Når ingen kjente reir i et revir er rørt, er det en indikasjon på at det finnes uoppdagede reir. Vi har lagt mye jobb i leiting i slike revir i deler av fylket. Allikevel vil noe bli oversett.

Figur 4 viser utbytte av småviltjakt i Buskerud (Kilde: Statistisk Sentralbyrå) i perioden de siste årene for noen av kongeørnas viktigste byttedyr sammenholdt med unger pr kontrollert revir. For perioden 2003-2006 har det ikke vært koordinert kartlegging og like stor feltinnsats som 2007-2009, og dataene i denne perioden er derfor noe mer usikre enn de 3 siste årene. Vi har registrert 130 unger i 354 kontrollerte revir i perioden 2003-2009, dvs.18,6 unger pr år. Antall årlig kontrollerte revir i perioden har variert fra 41 til 61.

Figur 4

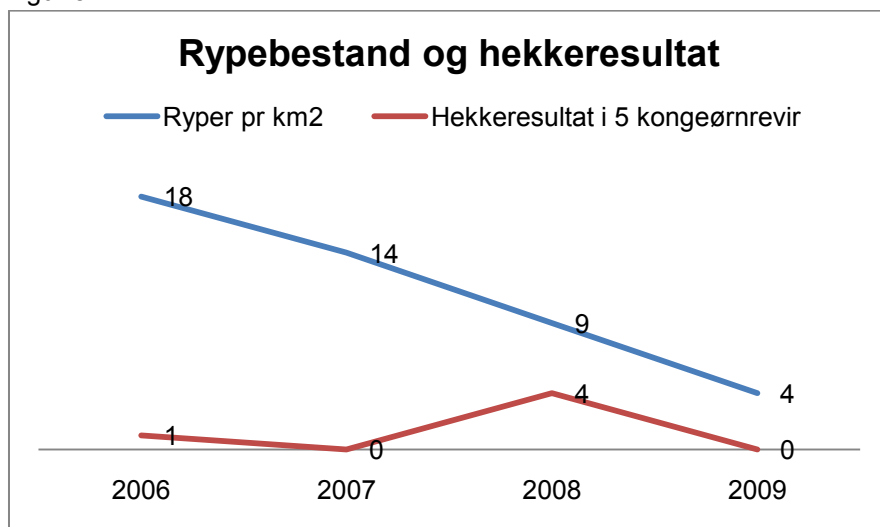

Figuren viser at utbytte av skogsfugl (orrfugl/storfugl) har hatt en oppadgående trend fra 2005, mens det i samme periode har vært nedgang i utbytte av harejakt. For rype har det også vært en markert nedgang etter 2005/2006. Innværende sesong mangler, men rapportene tyder på at nedgangen har fortsatt. Vi legger her til grunn at variasjonene i utbytte av de ulike småviltartene reflekterer variasjoner i bestanden av disse artene. Gitt denne antakelsen viser figur 4 at det ikke er noen klar sammenheng mellom bestandene av disse byttedyrartene og ungeproduksjonen hos kongeørna.

Figur 5 viser resultater fra rypetaksering i et område i Øvre Numedal Statsallmenning i perioden 2006-2009 (Øvre Numedal Fjellstyre 2009) sammen med hekkeresultatene fra 5 av de nærmeste kongeørnrevirene i området. Ingen av de to grafene viser noen klar sammenheng mellom bestanden

av de ulike byttedyrartene og hekkeresultatet for kongeørn. Som vi skrev i fjorårets rapport viser vår innsamling av byttedyr i nordfylket at hare og rype utgjør en vesentlig del av dietten. Øvre Numedal Statsallmenning er et utpreget høyfjellsområde hvor en må anta at rype er et viktig byttedyr. Som vi ser av figur 5, har det vært god ungeproduksjon for kongeørna i dette område (f.eks. 2008), selv om rypebestanden har vært lav. Vi er usikre på hvordan dette skal tolkes. Tilgangen på byttedyr må nødvendigvis spille en viktig rolle. Men det kan allikevel tenkes at andre faktorer spiller inn og gjør større utslag innenfor vide variasjoner i byttedyrtilgangen. I fjorårets rapport antydte vi at kongeørna har en syklus hvor den hekker annet hvert år. Både tabell 5 og figur 4 bygger opp under en slik antakelse. En forklaring kan være at påkjenningen ved å få fram unger er så stor at mange par velger å stå over hekking den påfølgende sesong. Andre faktorer som kan ha betydning er værforholdene tidlig i hekkesesongen og hannens dyktighet som jeger.

Figur 5

Andel okkuperte revir (tabell 3) har holdt seg på omtrent samme nivå (84-86 %) i perioden 2007-2009. I revidert Forvaltningsplan for rovvilt for region 2 indikeres det at andel besatte revir i Buskerud år om annet varierer mellom 70 og 85 %. Lignende synspunkter finner vi også i en artikkel i Våre Rovdyr (Steen m.fl. 2008). I et område som Buskerud med stabil eller svakt økende bestand, finner vi dette lite sannsynlig. Det strider etter vår oppfatning også mot kongeørnas biologi, som en langtlivende og revirtro art.

Populasjonsstørrelse

I fjorårets rapport estimerte vi hekkebestanden til å ligge i intervallet 46-53 par. Tar vi utgangspunkt i 63 kjente revir og andel okkuperte revir (86 %), får vi en bestand på 54 par. Tar vi hensyn til at det på den ene siden finnes noen sannsynlige/mulige revir som vi ikke har funnet og på den annen side usikkerhet om noen av de registrerte revirene, ender vi opp med et estimat på godt over 50 par. Det kan derfor være at vårt tidligere estimat på 46-53 par er noe for lavt.

Ringmerking

Tabell 6. Antall unger ringmerket i 2007-2009 pr kommune

Kommune	2007	2008	2009
Flå	2	-	-
Nes	-	1	-
Hemsedal	-	-	2
Ål	-	1	-
Hol	2	6	1
Nore og Uvdal	1	4	-
Sum	5	12	3

Ringmerkingen har skjedd i regi Hallingdal Ringmerkingsgruppe og er utført av Lars Egil Furuseth. Som følge av vårt standpunkt om ikke å gi stedfestet informasjon om reirplasser til offentlige myndigheter, ringmerker vi bare på lokaliteter som vi antar er kjent. Det lave antall unger som er ringmerket må sees i denne sammenheng.

Vi er kjent med at det er ringmerket ytterligere 4 unger i regi av andre, slik at det til sammen er ringmerket 7 unger i Buskerud i år (Knoff 2009). Vi vet ikke med sikkerhet hvor denne ringmerkingen har skjedd, og de er derfor utelatt i tabellen ovenfor.

Forvaltning og trusler

Småkraftverk i Flå

Denne saken, som vi også omtalte i fjorårets rapport, har vi fulgt opp ved deltakelse (Per Furuseth) på befarings i regi av NVE. Utbyggingen berører også andre viktige ornitologiske interesser, noe som ble påpekt fra vår side under befaringsen. Etter det vi kjenner til foreligger det ennå ingen innstilling fra NVE. I en tid hvor det er stort fokus på å øke andelen av fornybar energi, er det grunn til å frykte at hensynet til biologisk mangfold ikke blir tillagt stor vekt. Det var likevel vår oppfatning at representantene fra NVE under befarings klart så de innvendingene vi hadde.

Hogst nær reirlokalteter

Vi har tatt opp 2 saker med Viken Skog, én i Flå og én i Nes, hvor det er hogd nær reirplasser. Hogsten i Flå viste seg å være utført utenom hekkesesongen, mens vi ennå ikke har fått avklart omstendighetene rundt hogsten i Nes.

Økt utbredelse av kongeørna i lavereliggende områder gjør at vi må regne med flere konflikter med skogbruksinteresser. I de fleste tilfeller kan det løses ved at hogsten utføres utenom hekkesesongen, dvs. fortrinnsvis i perioden oktober-januar. Vi har valgt en policy hvor vi er svært tilbakeholdne med å opplyse om reirplasser til grunneiere, skogeierforening og kommuner. I skogsområdene må denne policyen veies opp mot risikoen for utilsiktede forstyrrelser ved hogst nær reirplassene. En situasjon vi mener best kan løses ved en konkret avveining for hver enkelt lokalitet i de mest utsatte områdene.

Kommunedelplan i Sigdal

Sigdal kommune har utarbeidet forslag til kommunedelplan for Trillemarka-Rollagsfjell, som ble lagt ut på høring tidligere i år. Det gjelder områder som ligger inntil Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat. Planene inneholder forslag til hytteområder som vil berøre 2 kongeørnrevir – planer som for øvrig har vært på tegnebrettet i mange år. For det ene vil realisering av planene innebære at alle kjente reirplasser blir forlatt. I det andre tilfellet er det mer usikkert, men vi antar det vil få negative konsekvenser. Rovfuglgruppa har innarbeidet sine synspunkter som en del av en større høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Buskerud.

Siden Sigdal kommune ble sterkt berørt av vernet av Trillemarka-Rollagsfjell, er det en viss grunn til å frykte at det vil bli "kompensert" ved en mer liberal innstilling fra overordnet myndighet i områdene som grenser inntil reservatet. I et slikt lys er dette en interessant sak som vil vise hvor sterkt hensynet til biologisk mangfold står når det oppstår konflikter med utbyggingsinteresser.

Masseuttak i Gol

Vi har kommet med et innspill til forslag om å regulere et område til masseuttak. I dette området hekket det kongeørn på 1980-tallet. I tillegg er det en hekkeplass for fjellvåk innenfor det foreslåtte planområdet. Observasjoner de siste 2 årene indikerer at det trolig fortsatt hekker kongeørn i området, uten at vi så langt har lokalisert noe reir.

Krav om bestandsregulering

De siste årene har det kommet krav om regulering av kongeørnbestanden fra flere hold. Det er særlig fra reinsdriftsnæringen i de nordlige landsdeler vi har sett slike utspill. Men etter hvert også fra saueneæringen og deler av jegermiljøet. I august 2009 gikk lederen for Hardangervidda villreinutvalg, Magne Torvtjønn, ut med et krav om ekstraordinær kongeørnjakt. Etter hans oppfatning er kongeørn som tar reinskalver årsaken til at man ikke har lyktes i å øke villreinstammen på vidda. DN avviste kravet umiddelbart og slo fast at det er uaktuelt å åpne for felling av kongeørn. Etter vår oppfatning er det grunn til uro over situasjonen og vi frykter en utvikling som på sikt kan ende med bestandsregulering slik vi har sett med jerv og gaupe. Denne utviklingen styrker vår oppfatning om at det ikke er riktig å gi detaljert informasjon om beliggenheten av reirplasser til forvaltningen, selv om regulering av kongeørnbestanden per i dag ikke er noen aktuell problemstilling i vårt fylke.

Videre arbeid

Vi har nå fullført 3 sesonger med fylkesdekkende kartlegging av bestand og reproduksjon av kongeørn i Buskerud. Det har gitt oss et godt bilde av situasjonen i fylket. Vårt fylke er utvilsomt blant de aller best kartlagte i landet.

I skrivende stund er det ikke avklart hvilket omfang arbeidet vil få neste år. Den positive utviklingen og artens solide stilling i fylket tilsier at man kanskje bør flytte fokuset over på mer sårbare arter. På den annen side mener vi det har stor verdi å etablere gode tidsserier. Kartlegging av kongeørn på et faglig godt nivå er dog ressurskrevende med lange avstander og mye kjøring. Som påpekt ovenfor har dette en økonomisk side som i øyeblikket representerer en betydelig utfordring. En mulig løsning er å gjøre en intensiv kartlegging i noen utvalgte områder kombinert med en mer begrenset oppfølging i øvrige områder. Det er nærliggende å ha et spesielt fokus på artens ekspansjon mot de sørlige og lavereliggende områder i fylket.

Vi ønsker etter hvert også å få lagt fram en grundigere presentasjon av våre data for en lengre tidsperiode. I en artikkel i Våre Rovdyr påpekes det at det aldri har vært gjennomført noen fylkesdekkende kartlegging av kongeørn i Buskerud før 2007 (Steen m.fl. 2008). En sammenstilling av det materiale rovfuglgruppa har, viser imidlertid at vi har god oversikt over fylket for hele perioden 2003-2009, jf. figur 4 og kommentarene til denne.

Vi har i år trukket inn nye personer i gruppas arbeid, bl.a. ved å knytte kontakter i kongeørnmiljøet i Oppland og å involvere flere personer fra det ornitologiske miljøet i Buskerud. Det har vært vellykket og vi ønsker å trekke flere inn i kartleggingen i årene som kommer. Arbeidet med kongeørn, fiskeørn og andre arter viser at interessen for rovfuglene er meget stor, og slike prosjekter er derfor velegnet som en del av organisasjonsbyggingen i det ornitologiske miljøet.

Artikkelforfatterne

Thor Erik Jelstad
Søyaveien, 3340 Åmot
te-jelst@online.no
Tlf. 908 68 938

Lars Egil Furuseth
Dagali, 3580 Geilo
furufugl@online.no

Per Furuseth
3577 Hovet
p-furuse@online.no

Martin Lindal
Granvegen 17, 3560 Hemsedal
martin.Lindal@hemsedal.kommune.no

Litteratur

Forvaltningsplan for gaupe, bjørn, jerv, ulv og kongeørn. Revidert 2009.
Rovviltnemnda i region 2. Vestfold,
Buskerud, Telemark og Aust-Agder.

Jelstad, T.E., Furuseth, L.E. og
Furuseth, P. 2007
Kongeørn i Buskerud. Rapport fra
kartleggingsarbeidet i 2007.
Buskskvetten, november 2007.
http://nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2007/Kongeorn_i_Buskerud_i_2007_v2.pdf

Jelstad, T.E., Furuseth, L.E.,
Furuseth, P., Lindal M. 2008
Kongeørn i Buskerud. Rapport fra
kartleggingsarbeidet i 2008.
Buskskvetten, november 2008.
http://nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2008/Kongeorn_Buskerud_2008.pdf

Knoff, C. 2009
Kungsørnen i Norge 2009
Kungsørnen 2009: 20-22

Statistisk Sentralbyrå
Tabell:03886: Utbytte av småviltjakta (F)
http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/Default_FR.asp?PXSid=0&nvl=true&PLanguage=0&tilside=selectvarval/define.asp&Tabellid=03886

Steen, O.F., Midtgard, H. og Stensrud, I. 2008.
Bestandskartlegging av kongeørn i Buskerud
og Telemark i 2007.
Våre Rovdyr 1/2008: s.12-17.

Steen, O.F. og Sørli, B. 2008
Overvåking av hekkeplasser for jaktfalk og
kongeørn i Telemark for å forebygge
faunakriminalitet.
Våre Rovdyr 3/2008: s.82-89.

Tjernberg, M. & Landgren, T. 1999
Åldersbestämning av kungsörn
Kungsørnen 1999: s.16

Øvre Numedal Fjellstyre. 2009
Resultater fra rypetaksering
<http://www.numedal.net/fjellstyre/uploads/Documents/Tetthet%202009.xls>